

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

1. Jardine klaas näitas Inglismaal klaasipuhuja meisterlikkust. Ja hiljem pubides õllejoojate oma.

Kui palju mahutab jardine klaas (õllejard)?

- a) 0,6 l
- b) 1,7 l
- c) 2,3 l
- d) 3,1 l

2. Millise USA profispordimeeskonna logo näete?

- a) Minnesota Timberwolves (NBA)
- b) Nashville Predators (NHL)
- c) Denver Broncos (NFL)
- d) Phoenix Coyotes (NHL)

3. Pipra teravust mõõdetakse Scoville ühikutes. Kui suur on kõige kangema pipra teravus?

- a) 6 000
- b) 300 000
- c) 1 000 000
- d) 16 000 000

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

4. J.S.Bachi ja G.F.Händeli eluloos oli palju ühist, kuid milline neist väidetest on vale:

- a) mõlemad sündisid aastal 1685
- b) mõlemad olid orvud
- c) mõlemal oli 20 last
- d) mõlemad surid pimedana

5. Jaapani villpöörise kuulub roosiõieliste sugukonda. Villpöörise suurepärase puit sobib väga hästi keelpillide valmistamiseks. Villpöörise vili on maitset sarnane kirsi või ploomiga. Kuidas nimetatakse Jaapani villpöörise vilja?

- a) kerimoia
- b) nispero
- c) feihoia
- d) hijiki

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

6. 1942. aasta jaanuaris tutvustati USA president Franklin Roosevelt'ile ideed Jaapani ründamiseks. Plaani kohaselt pidid Jaapani tööstuspiirkondade kohal lahti lastud .... kandma 17-20 grammiseid süütepomme. Tulemuseks loodeti saada laialdasi tulekahjusid ja kaost. Milliseid elusolendeid sooviti pommikandjatena kasutada?

7. Mis on ühist Bonaire'i, Aruba ja Curacao (Kariibi meri) ning Admirality, Baranofi ja Chichagofi saartel (Alaska)?

8. Pärimuse kohaselt oli see purunematu mõök muinasajal kuulunud Hektorile ja selle käepidemesse olid kätketud niit Neitsi Maarja mantlist, Püha Peetruse hammas, Püha Dionysiose juukekarv ja piisk Püha Basileose verd. Nimetage see hilisem mõõga omanik (ühtlasi ka viimane), kes sai selle sõjasaagiks hiid Jutmunduselt?

9. See füüsik ja looduseuurija tundis huvi ka astronoomia vastu ning teatas, et oli planeetide liikumise seadused avastanud enne Newtonit. Tahkiste elastsuse uuringud viisid ta seaduse avastamisele, mis hiljem sai tema nime: elastse keha pine on võrdeline selle tekitatud deformatsiooniga. Tema leiutiste hulka kuuluvad kasutuskõlblik telegraafisüsteem ja peegelmikroskoop. Kes?

10. Sündinud 28. veebruaril 1979, alustas oma sportlaskarjääri kartautodel. 1999 tuli oma kodumaa vormel-3 meistriks, 2002. aasta lisandus FIA vormel-3000 meistritiitel, viimastel aastatel osales üll edukalt USA-s Champ Cari sarjas, kuid alates 2008. aastast liitub Toro Rosso vormel-1 meeskonnaga. Kes?

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

11. See Elbe jõe äärne Hamburgi linnaosa on tuntud eeskätt Reeperbahni tänava ja kultusliku jalgpallimeeskonna tõttu. Mis linnaosa?

12. See autotootja (asutatud 1897) on hetkel väidetavalt maailma vanuselt kolmas tegutsev autotootja Mercedese ja Peugeoti järel. Hetkel valmistab küll ainult veo- ja eriautosid (sõiduautotootmine lõpetati möödunud sajandi lõpul). Eestis on antud kaubamärk siiski rohkem tuntud ühtede teiste toodete poolest. Mis tootja/kaubamärk?

13. Asutatud 1959. aastal Baskonia korvpallisektsioonina, praegune liigades kasutatav nimi (või vähemalt samakõlaline) on kasutusel aastast 1987 ning tuleneb peasponsorist. Viimasel kolmel aastal jõudnud Euroliiga Final Fouri, kuid unistatud tiitlini pole veel jõutud: 2005 jõuti finaali, kus jäädgi alla Tel Avivi Maccabille. Oma maa meistriks on tulnud korra (2002). Tuntumaid mängijaid läbi aegade: Jose Manuel Calderon, Andres Nocioni, Fabricio Oberto, Arvydas Macijauskas, Saulius Štombergas. Treener 2007/08 hooajal Neven Spahija. Mis klubi?

14. See film vaidlustas suure osa Hollywoodi traditsioonilisest tarkusest. Selle filmi tegid noored noortele (filmi lavastaja oli vaid 32), filmi muusika oli pärit sellistelt kontrakultuuri alustaladelt nagu Stepenwolf, Jimi Hendrix ja Bob Dylan. Ükski peaosalistest (Nicholson, Hopper, Fonda) ei olnud suur täht. Väheses rahaga tehtud filmi saatis tohutu kassaedu. Nimetage see hipiajastu üks kuulsamaid filme?

15. Kuulete ühe legendaarse rockalbumi lõpulugu. Albumit on ainuüksi USA-s müüdnud enam kui 16 miljonit eksemplari, bändi liikmete meelest on see album seisukohavõtt nende kodumaa 200. aastapäevaks alatooniga „Me oleme olnud viimased 200 aastat tublid, kuid selle edaspidiseks jätkumiseks peame ajaga kaasas käima“. Nimetage ansambel ja album.

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

16. Mis aasta?

- * Mary Robinsonist sai Iiri Vabariigi esimene naispresident
- * Nelson Mandela vabaneb peale 27 aastat kestnud vangistust
- * Elevandiluurannikul ? amaoussoukros valmis maailma suurim katedraal
- * Martina Navratilova võitis üheksandat korda Wimbledonis naiste üksikmängus
- * „Noorte Häälest“ sai jälle „Päevaleht“
- * Järvakandis taasasutati Eesti Kaitseliit

17. Küsitav lill on meie looduses ainus samanimelise sugukonna esindaja (lad.k. *Butomus umbellatus*). Tema lähisugulased elavad troopikas. See lill on Siberis tuntud ka jakuudi leivana, sest tema tärkliserikkast risoomist saadakse jahu leiva valmistamiseks. Kasvukohaks on jõgede ja järvede kaldaäärne vesi.

Nimetage see lillakasvalge õisikuga lill, mille nimi on seotud ühe linna nimega?

18. See kuulus võistlus on tuntud ka kübarate demonstreerimise paigana. Väisetavalt on see võistlus kohaks, kus daamid võivad endale pähe kinnitada nii röögatuid kompositsioone nagu hing ihaldab. Lisaks sõlmitakse kihlvedusid ühe persooni kübara värvi peale. Sellele võistlusele põikavad korraks sündmused korraks ka menufilmis „Minu veetlev leedi“ Mis võistlused?

19. Ühe Eesti kirjaniku esimesed 9 romaani algavad eranditult tähtedega "K" ja "V". Tema esikteos oli reisiraamat "Plastmassist südamega madonna" Kes on see kirjanik?

20. Mõned faktid selle jalgpallitreeneri (1915-1996) karjäärist: ainuke treener, kes on võitnud nii MM- kui ka EM- tiitli oma ametipostil, MM-i ajaloos enim matše (25) ja võite (16) treenerina, mängijana 16 rahvuskoondise mängu ja 17 väravat. Hüüdnimedeks „Pikk“ ja „Mees mütsiga“. Kes?

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

21. See kirjanik, Nobeli kirjanduspreemia laureaat, on enda kohta öelnud: "Olen leedulane, kellele pole antud seda olla." Ta sündiski 1911.aastal Kedaniai lähedal Šeteiniais, suri 2004. aastal Krakowis. Joseph Brodsky meelest oli tegemist ühega suurimatest, kui mitte kõige suurema meie aja luuletajaga. Kes?
22. Kui hispaanlased Pizarro juhtimisel hävitasid, ei osanud nad arvata, et vallutamata oli jäänud üks võidetute tähtsamaid linnu. Kui linn 1911. aastal leiti, oli see peaaegu täielikult säilinud, ainult hooned olid ilma katusega. Nimetage see Urubamba jõe lähedal asunud linn?
23. Igal kuulsal inimesel või asjal on oma legend. Selle 1916.a sündinud mehe kohta käib see nii: eduka traktorivabrikandina oli ta endale ostnud mitu Ferrarit. Ühel neist juhtus olema viga, millest tema mõistus üle ei käinud. Kui ta siis Ferrari tehasesse läks, ei võtnud Enzo Ferrari teda jutule öeldes: „Traktorimehele ei ole minu auto mõeldud.“ Vihane mees oli seepeale otsustanud ise toota parema auto. Esimene tema nime kandev sõiduk tuli turule 1964a. Kuidas oli selle mehe perekonnanimi?
24. Kes valiti Euroopa Kergejõustikuliidu poolt 2007. aasta Euroopa parimateks mees- ja naiskergejõustiklasteks?
25. Kes mängib? Grupp on oma nime võtnud itaalia helilooja Luigi Russolo (1885-1917) 1913 aastal kirjutatud elektroonilise muusika manifestist.

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

26. Sündis 1893 Leipzgis, suri 1973 Berliini lähedal. Hariduselt tisler, rahva seas levinud hüüdnimeks „Spitzbart“ (Teravhabe), 1919. aastal osales aktiivselt Saksamaa kommunistliku partei loomises. 1928-1933 oli ka Riigipäeva liige. 1933-45 elas põhiliselt Nõukogude Liidus, pärast sõda kuulus kuni 1970. aastate alguseni SDV poliitika absoluutsesse tippu (1960-73 SDV riiginõukogu esimees, 1950-71 SSÜP peasekretär). Kes?

27. Pole mingi juhus, et selle vettpidava, kerge ja hästi istuva kanga leiutamise aeg langes kokku rongide ja autode leiutamise ajastuga. Kangas on lõimest kootud ning impregneeritud ja selle arendas 19. sajandi seitsmekümnendatel välja Thomas Burberry. Esmalt ömmeldi sellest materjalist spordi- ja jahiriideid. 1900.aastal tuli Thomas Burberryl pähe mõte lasta uuest materjali ömmelda vihmamantel. Mis materjalist on jutt?

28. Nimetage ühine pealkiri?

- * N. Baturini kirjutatud näidend Ado Reinvaldist
- * Mark Soosaare muusikafilm Boris Lehtlaane lauludest
- * Sven Danelli mälestusteraamat 1930. aastatest
- * Jüri Sillarti lavastatud mängufilm

29. Kanada pindalalt 8. provints või territoorium pindalaga 647797 km², millest tervelt 14,5% (üle 94000 km²) moodustavad veekogud. Elanikke käesoleva aasta seisuga 1 183 000 ligi, moodustatud 1870 Loodeterritooriumist eraldatud aladest, idapoolsem kolmest Kanada preeriaproovintsist. Keskus ja suurim linn asub samanimelise järve lähedal, seal elab pea pool provintsi elanikest. Mis provints ja linn?

30. Kes?

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

31. Mõned värsiread surematust "Jevgeni Oneginist"

Tal puudus kõrge, kirglik tahe
kõik ohverdada heli eest,
trohheuse ning jambi vahe
jäi talle täitsa segaseks.
Ta sarjas Homerost ja suges
Theokritust, seevastu luges
küll....., nii et lust.
Ta tundis rahvamajandust,
s.o. võis rääkida, kust lisa
saab riigi rikkus, ja miks
maa agraarse tulu andjana
ei vaja kulda.

Lünka sobib ühe isiku nimi. Kelle nimi?

32. Käesoleval aastal sai Heiner Brandist esimene treener, kes oma spordialal tulnud maailmameistriks nii võistlejana (1978) kui ka treenerina (2007). Mis spordialal?

33. See 1951 sündinud ameeriklane oli väidetavalt esimene mittejaapanlasest aikido dojo (treeningkoha) pidaja Jaapanis. Suurema kuulsuse on ta aga siiski saavutanud filmides, mõnede peaosade näidetena Above The Law (1988), Marked For Death (1990), Under Siege (1992). Kes?

34. Tsiteerides kodulehte, tegeleb see kontsern ühiskonna eluliinide rajamisega. Keskus asub Soomes, töötajaid on kümnekonnas riigis ca 8300, neist Eestis üle 500. Mis kontsern?

35. See hetkel ca 130 000 elanikuga linn on asutatud juba aastal 627 e. Kr Epidamnose nime all. Roomlased nimetasid linna hiljem linnalähedase kahe kalju järgi ümber, sellest on tulenenud ka tänane nimi. Oli 4. sajandil m.a.j. Rooma provintsi keskus. Hiljem ja ka praegu on tegemist olulise sadamalinna. Olnud aastatel 1918-1920 ka oma riigi pealinn, seda aega meenutab ka siiani säilinud kuninga palee (pildil). 1990. aastatel olnud ka suuremahuliste emigratsioonilainete lähtepunktiks. Mis linn?

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kukk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

36. Küsitav (*Eretochelys imbricata*) on kõige enam ohustatud merikilpkonnaliik. Need umbes 90 cm pikkused kilpkonnad olid kunagi levinud üle kogu maakera. Tänapäevaks on nad väga haruldased, sest nende tugevaid ja kaunilt värvunud sarvikilbiseid kasutatakse mitmete tarbeesemete ja ehete valmistamiseks. Nimetage see merikilpkonnaliik?

37.

Nimetage aastatel 1982-87 NBC telekanalil jooksnud populaarne teleseriaal (peaosatäitjad Pierce Brosnan ja Stephanie Zimbalist).

38. Millise Piiblist tuntud mõistega on seotud E421 ($C_6H_8(OH)_6$), õitsev saar (*Fraxinus ornus*) ja Bittneri palsam?

39. Kui selle teose esmatrükk 1735. aastal Londonis ilmus, oli selles vaid 14 lehekülge. 12. trükk oli aga juba kolmeköiteline, kokku 2300 lehekülge. Milline kuulus teos?

40. Kui küsitav 1984. aastal Prantsusmaa peaministritoolile tõusis, oli ta 37 - aastane (ja on siiani) Vienda Vabariigi noorim peaminister. Ametis püsis ta kaks aastat ning lahkus 1986 pärast sotsialistide kaotust parlamendivalimistel. Hiljem olnud Rahvussamblee esimees ja majandusminister. Üritas kandideerida ka Sotsialistliku Partei presidendikandidaadiks 2007. aasta valimistel, kuid jäi alla Segolene Royalile. Kes?

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kuk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

41. Ta oli eriskummaline kuju. Oma pika ja viljaka karjääri jooksul jõudis ta laevakapten, kaardistaja, Oxfordi Ülikooli geomeetria professor (loetelu ei ole täielik). Peale selle leiutas ka tuukrikella. Ta avaldas autoriteetseid traktaate magnetismist, tõusust ja mõõnast ning ülistas oopiumi mõjusid. Ta leiutas ilmakaardi ja elukindlustuse statistilised tabelid. Ta koguni leiutas viisi kuidas säilitada värsket kala mistahes aastaajal. Ja kõige tipuks – seda, mille järgi me teda kõige rohkem tunneme, ta ei avastanudki. Kes?

42. See firma annab kalendrit välja 1964. aastast ja sellest on saanud omaladne kultusobjekt. Asjatundjad nimetavad selle firma kalendrit erootikakalendrite Rolls-Royce'iks. Tegemist on puhta kunstiga ning seda peetakse maailma kõige väärtuslikumaks kalendriks. Kalendrit valmistatakse firmakingituseks ja ametlikult seda müüki ei panda. Võib juhtuda, et mõni eksemplar jõuab internetioksjonitele. Mis firma kalender?

43. See USA Mereväeakadeemia haridusega maadeuurija (1844-1881) üritas oma ekspeditsioonilaevaga Jeannette aastal 1879 leida otseteed Beringi väina kaudu põhjapoolusele. 1879. aasta septembrist 1881. aasta juunini triivis Jeannette Põhja-Jäämeres, ekspeditsiooni käigus avastati nüüd küsitava nime kandev arhipelaag Uus-Siberi saarestikus. 13. juunil 1881 Jeannette purunes ja uppus rüsijää tõttu, meeskond asus jääle ning asus otsima lähimat maa-ala. Abi otsides hukkus kokku 19 ekspeditsiooni liiget 33-st, teiste seas ka küsitav, kes suri praeguse Jakuutia territooriumil nälga. Kes?

44. Seda Pürenee poolsaarel elavat looma on pikka aega peetud oma põhjapoolsema sugulase alamliigiks, kuid viimasel ajal loetakse ta siiski iseseisvaks loomaliigiks. Tegemist on Euroopas enim ohustatud imetaja liigiga. 2005.aasta andmeil elab neid Hispaanias vaid sadakond isendit, Portugalis lisaks veel mõned üksikud isendid. Mis loom?

45 . Ansambel on Ruja ja lugu „Need ei vaata tagasi“ Kes laulab?

JÜRI MÄLUMÄNG, 14.11.2007

Küsimused: OTK+Katk (Andres Kangur, Kaisa ja Urmas Kuk, Jevgeni Nurmla, Mati Räli)

Vastused:

1. b - 3 pinti e. 1,71 (UK)
2. d - Phoenix Coyotes (MR)
3. c - naga jolokia (a – jalapenjo, b – habanero, d – puhas, labori tingimustes) (UK)
4. c - Händelil ei olnud lapsi (UK)
5. b – nispero (JN)
6. Nahkhiiri (UK)
7. Kutsutakse ABC saarteks (AK)
8. Rüütel Roland (JN)
9. Robert Hooke (1653-1703), avastas taimede rakulise ehituse ja võttis kasutusele raku mõiste (JN)
10. Sébastien Bourdais, Champ Cari meister aastail 2004-2007 (MR)
11. St. Pauli (MR)
12. Tatra – Eestis tuntud Tatra trammid (MR)
13. Vitoria TAU Cerámica (MR)
14. Easy Rider, 1969 (Muretu rändur) (JN)
15. Eagles, „Hotel California“ (MR)
16. 1990 (JN)
17. Luigelill (JN)
18. Royal Ascoti hobuste võiduajamised (JN)
19. Aimeè Beekman (JN)
20. Helmut Schön – maailmameister 1974, Euroopa meister 1972 (MR)
21. Czeslaw Milosz (MR)
22. Machu Picchu (JN)
23. Ferruccio Lamborghini (JN)
24. Tero Pitkämäki, Blanka Vlašic (MR)
25. Art of Noise (UK)
26. Walter Ulbricht (MR)
27. Gabardiin (JN)
28. Kuldrannake (JN)
29. Manitoba, Winnipeg (MR)
30. August Künnapu, 2007 Konrad Mäe auhinna laureaat (JN)
31. Inglise majandusteadlane Adam Smith (JN)
32. Meeste käsipall, kummalgi korral Saksamaa LV võistkonnaga (MR)
33. Steven Seagal (MR)
34. ELTEL Networks (MR)
35. Durr's (rooma ajal Dyrachium, it. Durazzo) (MR)
36. Bissa (JN)
37. Remington Steele (MR)
38. Taevamanna (KK)
39. Carl von Linne „Systema naturae“ („Looduse süsteem“) (JN)
40. Laurent Fabius (MR)
41. Edmond Halley (Halley komeet) (JN)
42. Itaalia rehvitootja Pirelli (JN)
43. George Washington DeLong (MR)
44. Ibeeria ilves (MR)
45. Raul Sepper (UK)